

Θεανθρωπισμός - Θέωση (Μέρος Α΄)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Στο παρόν Συνέδριο θα ασχοληθούμε με το ύψιστο για τον άνθρωπο ιδεώδες, τη Θεανθρώπινη τελειότητα και τα όσα συντελούν στην κατάκτησή της. Το να

συζητείται το θέμα αυτό μέσα σε μια εποχή στείρα και ορθολογιστική, όπου τα πάντα σχεδόν ερμηνεύονται και κρίνονται υπό το πρίσμα των φτηνών και ταπεινών ορέξεων του ιδιοτελούς ατομισμού, αποτελεί ευλογημένη προσπάθεια και επιτυχημένη εκλογή.

Ο φωτεινός αυτός πόλος (η Θεανθρώπινη δηλ. τελειότητα), που είναι ο μόνος κατ' εξοχήν στόχος του πανανθρώπινου προορισμού, καλύφθηκε στις μέρες μας από τα ζοφερά νέφη του ουμανιστικού πολιτισμού, και αντί αυτού οι άνθρωποι προσβλέπουν στις εφήμερες πυγολαμπίδες του ορθολογισμού, με συνέπεια να αποπροσανατολίζονται και να χάνουν την κατεύθυνση της πορείας τους. Στον κυκεώνα αυτόν της συγχύσεως και του αποπροσανατολισμού, κανένας άλλος παράγοντας, καμιά άλλη θεωρία, κανένα άλλο σύστημα και επιτήδευμα δεν θα μπορέσει να βοηθήσει τον πλανώμενο και παραπαίοντα άνθρωπο να επανεύρει τον εαυτό του και τον καθολικό του προορισμό, παρά μόνο η επιστροφή του στην επίγνωση του Θεανθρωπισμού του.

Η ύψιστη αυτή αλήθεια όπου διά της επιφανείας του Κυρίου μας Ι. Χριστού, του σαρκωθέντος Θεού Λόγου, έγινε και παραμένει ως αιώνια πανανθρώπινη κληρονομιά, δεν πρέπει να μένει άγνωστη από κανένα απόγονο του Αδάμ. Το κήρυγμα αυτό δεν επινοήθηκε σήμερα ή στους νεώτερους χρόνους. Αριθμεί περί τα 2000 χρόνια, και σ' όλες τις προηγούμενες γενιές διεξήχθη τιτάνειος αγώνας από την Εκκλησία και τα τέκνα της, για την επικράτηση αυτής της αλήθειας. Ποταμοί αιμάτων και ιδρώτων πότισαν τη γη κατά την αέναη πάλη των τέκνων του Θεού εναντίον των δυνάμεων του σκότους που επιδιώκουν ματαίωση του ανθρώπινου προορισμού.

Στις μέρες μας όμως άλλαξε η τακτική της πολεμικής των αρχόντων του αιώνας τούτου, και τη βία τη διαδέχθηκε η υποκρισία, ο δόλος, η απάτη με τα δολώματα του ψευδοπολιτισμού και των τεχνικών ανθρωπίνων γνώσεων. Έτσι τώρα, αντί να οδηγεί ο διάβολος τους ανθρώπους στα αμφιθέατρα του μαρτυρίου και τα παντοειδή παιδευτήρια, για ν' αρνηθούν την επίγνωση της θείας κληρονομιάς τους, τους αποπλανά με ψευδείς θεωρίες, ώστε να μην πιστεύουν και έτσι να αγνοούν τον αληθινό προορισμό τους. Αυτό είναι το σημερινό τραγικό κατάντημα της ανθρωπότητας.

Εύχομαι από καρδίας η ωραία και διαφωτιστική αυτή προσπάθεια να συνεχισθεί και σε ευρύτερη βάση, ώστε οι αλήθειες της πίστεώς μας να γίνουν κοινή συνείδηση όχι μόνο για όσους συμμετέχουν ενεργά στη θρησκευτική ζωή, μα και για τους έξω, τους εγγύς και τους μακράν. Εύχομαι να δώσει η Μητέρα Εκκλησία μας γι' άλλη μια φορά την απάντηση στο πανανθρώπινο ερώτημα: τί είναι ο άνθρωπος; Από πού έρχεται και πού πηγαίνει; ποιά είναι σήμερα εκείνα που τον απασχολούν

και τον αιχμαλωτίζουν και τον αποπλανούν; πώς μπορεί να λυτρωθεί απ' αυτά και προς τα πού να στραφεί;

Μέσα από την απελπισία του επιθανάτιου ρόγχου, που έπεσε ο σημερινός άνθρωπος και κατατρώνγεται σιγά-σιγά αλλά σταθερά από τα όργανα του θανάτου, δεν μπορεί κανένας άλλος να τον ανασύρει, παρά μόνον ο Λυτρωτής, ο Θεάνθρωπος Κύριος Ι. Χριστός. Εδώ ακριβώς είναι και ο ρόλος της Εκκλησίας μας. Οι ψευδαισθήσεις που προκαλούν τα διάφορα απατηλά ιδεολογικά συνθήματα (ψευδαισθήσεις ιδεολογικές, πνευματικές, βιολογικές, τεχνολογικές, οικονομικές και κοινωνικές) είναι τα ναρκωτικά με τα οποία ο πικρότατος εχθρός διάβολος κρατά σε αναισθησία τον άνθρωπο. Η ανήσυχη και αγωνιώσα συνείδηση και απεγνωσμένη προσπάθεια του σημερινού ανθρώπου να βρει την ευτυχία και γαλήνη πρέπει να πάρουν την ορθή, την ακριβή, την οριστική απάντηση. Και σ' αυτό μόνον η Μητέρα Εκκλησία, το Σώμα του Θεανθρώπου Χριστού, μπορεί να δώσει τη λύση.

Το σημερινό μας θέμα ίσως νάναι το καλύτερο αφυπνιστικό σύνθημα: «Θεανθρωπισμός». Αυτό είναι το μόνο «καινόν» υπό τον ήλιον, η μόνη αληθινή πραγματικότητα, το κέντρο της πανανθρώπινης προσδοκίας, το τέρμα των πανανθρώπινων επιδιώξεων, η μόνιμη πανευτυχία, η πλήρωση της νοσταλγίας και δίψας του σημερινού κουρασμένου ανθρώπου, αλλά και των ανθρώπων κάθε εποχής. «Ελάτε σ' εμένα όσοι κοπιάζετε κι είστε φορτωμένοι, κι εγώ θα σας ξεκουράσω»(Ματθ. ια' 28), είναι η απάντηση που δίνει ο Λυτρωτής σ' όσους επιζητούν ειλικρινά τη γνώση αυτού του μυστηρίου.

Στην αποκάλυψη αυτού του μυστηρίου μυσταγωγεί μόνο η Εκκλησία μας. Μόνο διά της Εκκλησίας και μέσα στην Εκκλησία οδηγούμαστε στον αληθινό Θεανθρωπισμό, που είναι το τέρμα του πόνου και του κόπου, της αγωνίας και του άγχους, της φθοράς και του θανάτου και όλων των συναφών κακών που καταρρακώνουν και διαλύουν την ανθρώπινη προσωπικότητα. Ο Θεανθρωπισμός αυτός είναι η λύτρωση στην έσχατή της έννοια, η εξυγίανση της αρρωστημένης μας φύσεως, η ελευθερία από τα άνομα πάθη, ο εν Χριστώ αγιασμός μας. «Αυτό είναι το θέλημα του Θεού, ο αγιασμός μας» (Α' Θεσ. δ' 3). Θεανθρωπισμός είναι, τέλος, η θέωση του ανθρώπου.

«Θέωση» όταν λέμε, εννοούμε την εις το υπέρ φύσιν ανύψωση του ανθρώπου και την κατά το δυνατόν ομοίωσή του με το Θεό —πράγμα που γίνεται κατορθωτό

χάρις στη σάρκωση του Θεού Λόγου και τον αγιασμό από τη Χάρη του Αγ. Πνεύματος. Είναι δε η θέωση το κέντρο και η βάση της Χριστιανικής σωτηριολογίας και του ανθρώπινου προορισμού. Σ' αυτό το στόχο περιστράφηκε στο παρελθόν, περιστρέφεται στο παρόν και θα περιστρέφεται και στο μέλλον ο ορθόδοξος μυστικισμός τον οποίο με τόσο ζήλο καλλιέργησαν οι δικοί μας Πατέρες, μεταδίδοντας στη συνέχεια την ευγενή τους άμιλλα και στις μετά ταύτα γεννηθείσες θυγατέρες Εκκλησίες των Σλαβικών χωρών.

Η θέωση δεν είναι δυνατό να περιγράψει με ανθρώπινα λόγια. Αμυδρή εικόνα της αποκάλυψε ο Κύριος κατά την Μεταμόρφωσή Του στο όρος Θαβώρ. Τη θέωση υπονοούν και τα λόγια Του, ότι «οι δίκαιοι θα λάμπουν σαν τον ήλιο στη βασιλεία του Πατέρα τους» (Ματθ. ιγ' 43). Τα σημεία της θεώσεως (μερικά ίχνη) έφερε και ο προφήτης Μωυσής στο πρόσωπό του, όταν κατέβηκε από την κορυφή του Σινά, με συνέπεια να μη μπορούν οι Ισραηλίτες να τον ατενίσουν χωρίς εκείνος να φορεί κάλυμμα στο πρόσωπό του. Τη χάρη της θεώσεως έφεραν και πολλοί από τους αγίους Πατέρες μας, όπως βλέπουμε στους βίους των (όπως π.χ. ο αββάς Παμβώ, ο αββάς Σισώης, ο άγιος Νήφων κατά τον δ' αιώνα, επίσκοπος Κωνσταντιανής, ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο άγιος Σεραφείμ του Σάρωφ και όσοι άλλοι με τη χάρη του Χριστού ανέβηκαν την κλίμακα του αγιασμού).

Η θεία εκείνη έλλαμψη που διεχέετο από το σώμα των θεωμένων αγίων ήταν η θεία κατάσταση που υπήρχε μέσα τους, που φωτίζει και αγιάζει όλη τη ψυχοσωματική ύπαρξη του ανθρώπου. Όλα τα ψυχοσωματικά μέλη του ανθρώπου, αγιαζόμενα, γίνονται μέτοχα της αφθαρσίας και της ευωδίας του αγιασμού, ενώ τα πρόσωπά τους φωτίζονται και λάμπουν «ως ο ήλιος», χωρίς η λάμψη αυτή να γίνεται πάντοτε αισθητή στους έξω, εκτός εάν η θεία Χάρη το επιτρέψει προς οικοδομή των πιστών. Αυτή η χάρη είναι που αγιάζει τα οστά τους, τα ενδύματά τους και ό,τι άλλο είχαν για χρήση τους, όπως βλέπουμε στους βίους τους, γι' αυτό και τα «μαντίλια της κεφαλής ή του λαιμού»(Πραξ. 19, 12) τους ακόμη επιτελούσαν θαύματα και θεραπείες.

Με λίγα λόγια λοιπόν, θέωση είναι η μεταμόρφωση του ανθρώπου με τη Χάρη του Θεού στο πρώτον αξίωμα του «κατ' εικόνα και ομοίωσιν Θεού». Είναι η, δυνάμει της σαρκώσεως του Θεού Λόγου, κατά χάριν υιοθεσία του ανθρώπου από τον Θεό. Θέωση είναι η όσον «χωρεί» στην ανθρώπινη φύση συμμετοχή στη θεία δόξα και τη θεία μακαριότητα. Είναι, ακόμη η κατάσταση εκείνη που περιγράφει ο Απ. Παύλος, όπου «η ζωή θα νικήσει τον θάνατο»(Β' Κορ. ε' 4), όπου ο πιστός ανίσταται ως «καινούριος άνθρωπος», «δημιουργημένος από τον Θεό», «αφομοιωμένος σε όλα με τον Υιό του Θεού». Θέωση σημαίνει και απάθεια και

τελειότητα και πνευματική γνώση και αγάπη, και ολοκληρωτική ακινησία ως προς το κακό και κάθαρση από κάθε πάθος.

Απάθεια, πάλιν, είναι η ολοκληρωτική απόθεση των νοημάτων και κινημάτων και θελημάτων του παλαιού ανθρώπου και η ζώσα ενσάρκωση του καινού ανθρώπου, του «εξ ουρανού», του οποίου την εικόνα, σαν ένδυμα, παρακινεί ο Παύλος να φορέσουμε. Απαθείς λέγονται όσοι, παρόντων των πραγμάτων, δηλαδή των αιτίων που κινούν τα πάθη και τις επιθυμίες, μένουν εντελώς ακίνητοι και προς αυτά και τις μνήμες τους. Ο άγιος Μάξιμος λέει ότι απαθής είναι εκείνος ο οποίος το παθητικό μέρος της ψυχής έστρεψε εξ ολοκλήρου προς τον Θεό, και αγνοεί τη διαφορά δικού και ξένου, πιστού και άπιστου, άνδρα και γυναίκας. Κατά δε τον άγιον Ισαάκ τον Σύρο, όρος της τελειότητας αυτής είναι η πλήρης —κατά Θεόν— αγάπη προς όλη την κτίση και η ακόρεστη δίψα να πάσχει κανείς και να θυσιάζεται υπέρ των συνανθρώπων του.

Θέωση, λοιπόν, είναι η τελειότητα, η συμμετοχή του ανθρώπου στη θεία αφθαρσία μ' εκείνο που είπε ο Χριστός, ότι «εγώ και ο πατέρας μου θα έρθουμε σ' αυτόν και θα κατοικήσουμε μαζί του»(Ιω. ιδ' 23). Μια ωραία παρομοίωση, την οποία οι Πατέρες μας χρησιμοποιούσαν για να παρουσιάσουν την κατάσταση αυτή της κατά χάριν κοινωνίας του ανθρώπου με τις θείες ιδιότητες, είναι ο πυρακτωμένος σίδηρος, που ευρισκόμενος μέσα στη φωτιά δέχεται όλες τις ιδιότητές της, παραμένοντας όμως ο ίδιος ως προς τη φύση του, χωρίς να μεταβάλλεται. Κατά παρόμοιο τρόπο και ο άνθρωπος, μεταμορφώνεται με τη Χάρη και μετέχει στην υπέρ φύσιν θεία κατάσταση, χωρίς η ανθρώπινη φύση του να μεταβάλλεται· μόνο που αποβάλλει τη δυσμορφία της φθοράς και του θανάτου. Κατά τον άγ. Μάξιμο, είναι έργο ηθικό (με την ορθόδοξη έννοια του ήθους), που επιτυγχάνεται με τη θ. Χάρη, και όχι μείωση ή μετάσταση της φύσεως.

Συνεχίζεται.....

Πηγή: vatopaidi.gr